

Taustaa Laihian asumispalveluista

Lainsäädäntö kunta- ja palvelurakennemuutoksista

Paraslain (säädetty 9.2.2007) mukaan kuntien tuli huolehtia, että perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueilla on riittävä väestöpohja: kunnassa tai yhteistoiminta-alueella, joka hoitaa perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon tehtäviä, oli oltava vähintään noin 20 000 asukasta. Laihia muodosti 2007 vuoden lopussa yhteistoiminta-alueen Vaasa-Laihia-Vähäkyrö. Paras-laki keskeytettiin kesällä 2011.

Tämän jälkeen uutta tavoitetta sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamiseen nimitettiin kunta- ja sote-uudistukseksi. Sote-uudistus hyväksyttiin eduskunnassa 23.6.2021. Uudistuksen myötä uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023 alkaen ja kunnilta katosi sekä rahoitus että valta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palveluista.

Laihian kunnan hoiva- ja vanhuspalvelut

Laihian vanhainkoti Toiska vihittiin käyttöön 17.3.1983. 30 vuotta myöhemmin Laihian kunta oli alkanut saada AVI:lta useita huomautuksia Toiskan tiloista, ennen kaikkea huoneiden koosta ja palveluvarustuksesta.

2010-luvulle tultaessa Laihian kunnan väestön ikärakenteen ennustettiin kasvavan tulevina vuosina ikäihmisten osalta merkittävästi, kuten koko Suomessa. Eli tilatarvetta oli välttämätöntä lisätä rajusti lähivuosiksi.

Valtiovalta linjasi ikäihmisten osalta omia linjauksiaan lainsäädäntöön, ns. hoiva alasajettiin. Oli linjaus kotona selviytymisestä pitkään ja sen jälkeen tehostettuun palveluasumiseen. Toiskan osalta kustannukset kasvoivat ja koko ikäihmisten hoito oli epävakaassa tilassa maanlaajuisesti.

Toiskan tilat vs. lisäyksiköt tehostettuun palveluasumiseen. Laihian kunta lähti pohtimaan vaihtoehtoja asumispalveluiden kehittämiseen 2010-luvun puolivälissä perustamalla työryhmän asian ympärille. Investoinnin hintalappu oli laskettu olevan mittava Toiskan peruskunnostuksessa ja uuden hoivakodin rakentaminen maksaisi miljoonia euroja. Kunnan näkökulmasta kaikkein haastavinta oli suuri epävarmuus valtion toimista tuleville vuosille. Sote-uudistusta valmisteltaessa kukaan ei tiennyt, eikä antanut mitään takeita mitä tuleman pitää.

Pitkien selvityksien ja neuvottelujen jälkeen päädyttiin ratkaisuun: perustettiin yhteisyritys Laihian kunnan ja Pihlajalinnan kesken, Laihian Hyvinvointi Oy. Laihian kunta omisti 19 % yhtiöstä.

Pihlajalinna osti Toiskan tilat ja osia terveyskeskuksesta ja Isoontuvan sekä Pikkutuvan. Kiinteistön maapohja jäi kunnan omistukseen. Pihlajalinna rakensi samalla tehostetun palveluyksikön Marjapihlajan Toiskan ja terveyskeskuksen välittömään läheisyyteen.

Laihian kunnanvaltuusto hyväksyi äänestykset lähes yksimielisesti äänin 25–2.

Toiminta vakiintui ja oli kunnan tavoitteiden mukaista eli hoito oli hyvää. Tultiin tähän nykyiseen v. 2021 sote-uudistukseen, joka loi toimintaan epävarmuutta. Kunta myi omistamansa osakkeet Laihian Hyvinvointi Oy:sta, koska osakkeet olisivat siirtyneet korvauksetta hyvinvointialueelle.

Lain hyväksymisen jälkeen ja yhteistoiminta-alueen kustannusten jyrkän kasvun jälkeen kehitysnäkymät Toiskankin osalta saivat tummia pilviä ylleen, kustannusten karsinta hyvinvointialueella johti siihen, että Pihlajalinna joutui priorisoimaan toimintoja.

Vajaakäyttöinen Toiska ei voinut toimia tuottamatta huimia tappioita. Eli jouduimme täällä Laihialla valtiovalan epävarmojen ja poukkoilevien lakiuudistusten uhreiksi. Laihian kunnan päättäjät ovat toimineet jokaisessa tilanteessa vastuullisesti ja kuntalaisten parhaaksi.

Miten tästä eteenpäin? On jatkettava herkeämättä edunajopolitiikkaa ja ennen kaikkea hakea ratkaisuja yhteisöllisen palveluasumisen mahdollistamiseksi Toiskaan yhdessä tilojen omistajan Pihlajalinnan ja hyvinvointialueen kanssa.

Sauli Tuomela
Laihian sote-työryhmän pj.